

JUSTITSMINISTERIET

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING

Stop stalking

En styrket indsats mod stalking,
forfølgelse og chikane

KOLOFON

Stop stalking

En styrket indsats mod
stalking, forfølgelse og chikane

1. udgave, marts 2016

ISBN nr. tryk: 978-87-603-3073-5

ISBN nr. Web: 978-87-603-3074-2

Udgivet af

Justitsministeriet og
Ministeriet for Børn,
Undervisning og Ligestilling,
marts 2016

Redaktion:

Justitsministeriet og
Ministeriet for Børn,
Undervisning og Ligestilling

Grafisk tilrettelæggelse:

Lisbeth Søndergaard

Fotos: Colourbox/AdobeStock

Publikationen kan ikke bestilles
i trykt form.

Stop stalking

En styrket indsats mod stalking, forfølgelse og chikane

Årligt oplever mere end 100.000 danskere at blive udsat for stalking, hvor de systematisk og vedvarende er udsat for forfølgelse og chikane. Både mænd og kvinder udsættes for stalking, men undersøgelser tyder på, at kvinder oftere stalkes af en, de har eller har haft en nær relation til. Stalkingen har store konsekvenser for mange af de udsatte – og deres eventuelle børns – frihed og psykiske og fysiske velbefindende.

Stalking er et uacceptabelt indgreb i den enkeltes frihed og ret til at bestemme over eget liv og deltage frit i samfundet. Det er en adfærd, som vi ikke skal tolerere som samfund, og som aldrig må blive den enkeltes problem. Der er desværre tale om et komplekst problem, som der ikke findes lette løsninger på. Men med dette udspil tager vi et stort skridt i retning af at styrke samfundets indsats mod stalking og anden forfølgelse og chikane.

Vi skal forbedre den politimæssige indsats. Vi skal sætte hurtigt ind og bryde stalkingen, forfølgelsen eller chikanen, før den udvikler sig. Der skal være ensartet praksis for håndtering af sager om stalking og anden forfølgelse og chikane.

Samtidig skal personer, der er udsat for stalking, kunne føle sig trygge ved en hurtigere hjælp og rådgivning til at håndtere situationen. De skal kunne få hjælp, uanset hvor i landet de bor. Og så skal vi styrke viden og information om stalking. Fagfolk skal have mere viden, så vi forbedrer deres indsats og dermed bidrager til, at stalkingudsatte får den hjælp, de har brug for. Befolkningens generelle viden skal forbedres, så stalkingudsatte bliver mødt med den fornødne forståelse for deres situation.

Vi skal som samfund sende et entydigt signal om, at stalking og anden forfølgelse og chikane er uacceptabelt, og at det skal stoppes.

*Ellen Trane Nørby, minister for børn, undervisning og ligestilling
Søren Pind, justitsminister*

Indledning

Det kan have store psykiske, fysiske og sociale følger at være udsat for stalking, forfølgelse eller chikane. Og det kan være meget indgribende i den enkeltes liv. Godt halvdelen af de udsatte oplyser at have ændret deres dagligdag på grund af situationen. 27 procent oplyser at have ændret rutiner i hverdagen f.eks. ved at undgå visse steder eller køre en anden vej, end de plejer. Ni procent oplyser at være blevet hjemme fra arbejde eller skole, mens syv procent har skiftet arbejde eller skole som følge af situationen.

En del af de personer, der er udsat for stalking, oplever både psykiske og fysiske konsekvenser, som begrænser dem i hverdagen. Stalkingen kan gøre det svært for dem at passe deres arbejde, ligesom mange oplever, at det begrænser deres fritidsliv og relationer til familie og venner samt deltagelse i samfundslivet i øvrigt.

Godt hver tiende har oplevet stalkingen som en meget alvorlig hændelse, cirka hver fjerde har oplevet stalkingen som en kriminel handling, og knap hver tiende angiver, at stalkingen i meget høj grad har påvirket deres liv. Der ses en klar tendens til, at det i særdeleshed er de stalkingramte med en nær relation til stalkeren, der har oplevet de alvorligste stalkingforløb.

Stalking og anden forfølgelse og chikane kan med andre ord have store omkostninger. Ikke bare for de stalkingudsatte, men også for omgivelserne – for de udsattes børn, familier, arbejdsgivere m.fl.

Hvordan vi sætter ind overfor stalking, forfølgelse og chikane handler også om, hvilket samfund vi ønsker at leve i.

Derfor er det centralt, at der fra samfundets side sættes fokus på stalking og anden forfølgelse og chikane, at der er effektive redskaber til at stoppe det, at der er hjælp og rådgivning til stalkingudsatte, og at der er tilstrækkelig viden og information om problemstillingen i samfundet.

Med udspillet "Stop Stalking" foreslås en række tiltag, der styrker politiets indsats, forbedrer hjælpen og rådgivningen til stalkingudsatte og styrker både fagfolks og den generelle befolknings viden om problemet.

Hvilke tiltag foreslås?

1. Strakstilhold
2. Hårde straffe
3. Styrkelse af politiets håndtering af sager om stalking
4. Rådgivnings- og behandlingstilbud til stalkingramte gøres landsdækkende
5. Uddannelse og træning af fagpersoner
6. Bedre viden om vold og stalking
7. Rådgivende forum for stalking

Fakta om stalking

Hvad er stalking?

Stalking er, når en person oplever gentagen, påtrængende og uønsket kontakt og kommunikation af vedvarende og systematisk karakter fra et andet menneske. Stalking er ikke kun chikane, men chikane er typisk en del af stalkingen.

Hvem stalkes?

Hvert år udsættes 100.000-132.000 danskere for stalking.

Set over et livsforløb er kvinders risiko for at blive udsat for stalking næsten dobbelt så stor som mænds.

Kønsfordelingen blandt de stalkingramte er 37 procent mænd og 63 procent kvinder.

Der er en signifikant sammenhæng mellem den stalkingramtes køn og relation til stalkeren. De kvindelige stalkingramte har hyppigere end de mandlige været udsat for stalking af én, de har haft en nær relation til, mens mændene på den anden side hyppigere har oplevet at være blevet stalket af en ukendt.

Hvem stalker?

To tredjedele af de stalkingudsatte kender deres stalker enten som ekskæreste, eks-date, tidligere eller nuværende ægtefælle, en affære, nabo, kollega, bekendt eller familiemedlem.

Stalkere kan inddeles i fem grundtyper:

- Den afviste
- Den intimitetssøgende
- Den inkompetente
- Den hævngherrige
- Den psykopatiske

Fakta om omfanget og karakteren af stalking

9 procent af alle danskere mellem 18 og 74 år har på et eller andet tidspunkt været udsat for stalking.

7 procent af alle mellem 18 og 24 har været udsat for stalking det seneste år.

Knap 1/3 af de stalkingramte har haft en nær relation til stalkeren (f.eks. eks-partner, eks-kæreste o.lign.), 1/3 har en tidligere relation til stalkerne (f.eks. ven, bekendt, nabo, kollega), mens 1/3 aldrig har kendt eller ved ikke, om de kender stalkeren.

Omkring 37 procent af de stalkingudsatte har hjemmeboende børn.

De stalkingramte oplever primært formålet med stalkingen som et ønske om kontakt fra stalkerens side.

Ni ud af ti stalkingramte har modtaget uønskede sms'er eller opringninger. **30 procent** har oplevet at blive forfulgt eller opsøgt.

Fem procent har været udsat for vold fra stalkeren.

Knap 1/4 har været udsat for stalking i op til én måned. Tilsvarende har **1/4** været udsat for det i mere end ét år.

Undersøgelser tyder samtidig på, at:

Kun 1/5 af ofrene har talt med politiet om sagen

Kun 2 procent af ofrene har været i kontakt med et kvindekrisecenter eller med Dansk Stalking Center.

Det indikerer, at nogle ofre kan klare situationen selv, men at andre ikke får den hjælp, de kunne have brug for, eller ikke ved, hvor de skal søge den.

Tiltag 1: Strakstilhold

Det kan have store omkostninger for den enkelte at måtte vente på en endelig afgørelse om tilhold eller opholdsforbud, mens man er udsat for stalking, forfølgelse eller chikane.

Derfor indføres der mulighed for at meddele et såkaldt strakstilhold, der er en midlertidig foranstaltning, som politiet kan tage i brug hurtigt, indtil der træffes en endelig afgørelse.

Strakstilholdet får samme virkning som et egentligt tilhold, men afgørelsen om strakstilholdet kan træffes hurtigere end en afgørelse om tilhold eller opholdsforbud, fordi der stilles mindre krav til bevis for, at strakstilholdet er begrundet, og fordi der i første omgang kun foretages en begrænset partshøring af modparten, som tilholdet retter sig mod. Når der er meddelt et strakstilhold, undersøger politiet sagen til bunds og tager på den baggrund stilling til, om strakstilholdet skal opretholdes som et egentligt tilhold eller opholdsforbud.

Ordningen med strakstilhold vil kunne anvendes i de mindre indviklede sager, hvor der ikke er tvivl om, hvorvidt modparten måtte have en berettiget interesse i at kontakte den anden part. F.eks. vil ordningen ikke omfatte sager, som udspringer af uenighed om samværsretten til fælles børn eller nabostridigheder.

Ordningen forudsætter en lovændring, som vil blive forsøgt gennemført i den førstkommande folketingsamling.

Regler om stalking

Lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning

I 2012 trådte den nye lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning i kraft. Med loven blev indført et sammenhængende regelsæt om tilhold mv., hvor stalking indgår og defineres. Loven har fokus på stalkerens adfærd og har en strafferamme fra bøde op til 2 års fængsel.

Udstedelse af et tilhold eller opholdsforbud

Ved et tilhold kan en person forbydes at opsøge en anden person ved personlig, mundtlig eller skriftlig henvendelse eller på anden måde forbydes at kontakte eller følge efter en anden. Ved et opholdsforbud kan en person forbydes at opholde sig eller færdes i et nærmere afgrænset område i nærheden af en anden persons bolig, arbejds-, uddannelses- eller opholdssted eller andet område, hvor denne person ofte færdes. Det er politidirektøren, som træffer afgørelser om tilhold mv.. Tilhold mv. kan besluttes efter anmodning fra den person, som ønsker beskyttelse, eller når almene hensyn taler for det.

Hvem kan få et tilhold?

Et tilhold kan bl.a. gives, hvis der er begrundet mistanke om, at en person har krænket en andens fred ved at forfølge eller genere den anden ved kontakt mv. Krænkelse af en andens fred kan f.eks. bestå i hyppige uønskede henvendelser eller i andre handlinger, der ikke i sig selv er strafbare, men som opleves som ubehagelige og forstyrrende pga. deres antal, deres indhold eller et udtrykt ønske om at være fri for yderligere kontakt. Hvis et tilhold ikke kan anses for tilstrækkeligt til at beskytte personen, vil der – hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt – kunne meddeles et opholdsforbud (geografisk bestemt tilhold).

Hvad sker der, hvis man overtræder et tilhold?

Den, der forsætligt overtræder et tilhold eller et opholdsforbud, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år. Ved fastsættelse af straffen skal det indgå som en skærpende omstændighed, hvis der har været tale om stalking. Stalking er i den forbindelse defineret som systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane.

Tiltag 2: Hårde straffe

Strafniveauet for overtrædelse af tilhold mv. i sager om stalking og anden forfølgelse og chikane skal afspejle de store psykiske omkostninger, det kan have for stalking-udsatte. Gerningsmanden skal opleve straffen som en afskrækkende sanktion, ligesom de udsatte og samfundet skal opleve, at forbrydelsen tages alvorligt og har konsekvenser.

Strafferammen for grovere overtrædelser af tilhold og opholdsforbud, herunder navnlig sager om stalking, er i dag bøde eller fængsel op til 2 år.

Rigsadvokaten vil gennemføre en række prøvesager for at få afklaret strafniveauet i gældende retspraksis.

På baggrund af disse prøvesager vil der blive taget stilling til, om strafniveauet i de grovere sager må anses for passende.

Tiltag 3: Styrkelse af politiets håndtering af sager om stalking

Det er en forudsætning for, at politiet kan hjælpe udsatte for stalking, forfølgelse eller chikane, at politiet bliver inddraget i sagen. I dag er der stor forskel på, hvor mange danskere der oplever at blive udsat for stalking, og hvor mange anmeldelser politiet reelt modtager.

Vi skal sikre, at udsatte for stalking får den hjælp, de har brug for, fra politiet. De skal opleve, at deres situation tages alvorligt og behandles professionelt og effektivt af myndighederne.

Rigspolitiet vil derfor udarbejde retningslinjer for den praktiske håndtering af sager om stalking, der skal sikre, at sagerne oprettes og behandles mere ensartet og efter en "best practice". Den viden og de erfaringer, som bl.a. Dansk Stalking Center besidder, skal inddrages i den forbindelse.

Desuden vil Rigspolitiet fortsætte de uddannelsesmæssige tiltag, der allerede er iværksat i forhold til politiets anvendelse af evidensbaserede risikovurderingsredskaber, som kan bruges til at vurdere risikoen for fremtidig stalking. Risikovurderingsredskaberne vil forbedre politiets muligheder for på et tidligt tidspunkt at kunne vurdere trusselsniveauet for udsatte for bl.a. stalking samt behovet for at iværksætte nødvendige hjælpeforanstaltninger.

Det politifaglige personale, der uddannes i brugen af risikovurderingsredskaberne, vil i fremtiden indgå i erfaringsnetværk – både internt i politikredsene og på nationalt niveau.

Tiltag 4: Rådgivnings- og behandlingstilbud til stalkingramte gøres landsdækkende

Støtten til personer, der er udsat for stalking, forfølgelse og chikane skal forbedres. Personlig rådgivning og behandling ved fysisk tilstedeværelse er en vigtig del af at kunne hjælpe stalkingudsatte videre.

Regeringen har derfor udbudt en pulje på 6,5 mio. kr., som skal styrke indsatsen over for stalkingudsatte. Dansk Stalking Center har i marts 2016 fået tilsagn om en bevilling på i alt 6,5 mio. kr. til, at centrets aktiviteter udvides til at blive landsdækkende i perioden fra 2016 til og med 2018. Dermed vil et langt større antal stalkingudsatte i hele landet kunne få kvalificeret støtte og behandling. Udvidelsen betyder, at Dansk Stalking Center får en afdeling i Jylland, som skal supplere afdelingen i København. Centeret vil bl.a. tilbyde telefonrådgivning, face-to-face-rådgivning, individuel terapi, gruppeterapi samt juridisk rådgivning til stalkingudsatte i hele landet, ligesom der vil blive etableret rådgivnings- og terapitilbud til deres børn. Pårørende til stalkingudsatte vil ligeledes kunne modtage rådgivning.

Tilbuddet finansieres via de midler, som regeringen og de øvrige partier bag Handlingsplanen mod vold i familien og i nære relationer indgik aftale om i efteråret 2015. Med aftalen styrkes finansieringen af indsatsen over for stalkingudsatte i perioden 2016-18.

Puljen er udmøntet primo marts 2016 med i alt 6,5 mio. kr. til Dansk Stalking Center. Beløbet dækker udover landsdækkende rådgivning og behandling også uddannelse og træning af fagpersoner som beskrevet neden for under punkt 5.

Desuden har Justitsministeriet den 15. januar 2016 meddelt Dansk Stalking Center et tilskud på 1.318.197 kr. fra ministeriets særlige kriminalpræventive pulje til projektet "Stop Stalking", der skal gennemføres i samarbejde med Sydøstjyllands Politi. Projektet har til formål at forebygge stalking og eskaleringen heraf. Når projektet er afsluttet, vil resultaterne herfra blive evalueret og i relevant omfang implementeret i alle landets politikredse.

Fakta om Dansk Stalkingcenter

- Dansk Stalking Center åbnede den 1. september 2015 og dækker i princippet hele landet, men er lokaliseret i København. Opgørelser fra Dansk Stalking Center viser, at henvendelserne til centret fordeler sig med **58 procent** fra Sjælland og **42 procent** fra Jylland og Fyn.
- Dansk Stalking Center har til formål at udvikle og drive et landsdækkende specialiseret videns-, rådgivnings- og behandlingscenter for stalking.
- Centret tilbyder bl.a. rådgivning, hjælp og støtte til stalkingudsatte og deres netværk, herunder eventuelle børn, vejledning til fagpersoner samt indsamling og formidling af ny viden om stalking.

Tiltag 5: Uddannelse og træning af fagpersoner

Det system, som en person, der er udsat for stalking, forfølgelse og chikane, møder på sin vej, skal have forståelse for og kendskab til vedkommendes situation, og hvilke konsekvenser det kan have at være udsat for stalking.

Sagsbehandlere hos myndighederne skal vide, hvordan de kan hjælpe. Samtidig kan der være mange forskellige fagfolk, der møder stalkingudsatte med forskellig faglighed.

Derfor iværksættes i 2016 en videns- og kompetenceopbygningsindsats om stalking mv. for fagpersoner hos f.eks. statsforvaltninger og kommuner. Kompetenceopbygningen vil bl.a. bestå af seminarer, opfølgende workshops og faglig sparring for de forskellige faggrupper rundt om i landet. Øget viden og kompetence hos relevante grupper af fagpersoner skal bidrage til, at de bedre er i stand til at yde udsatte for stalking den rette hjælp og støtte.

Indsatsen iværksættes i regi af det landsdækkende rådgivningstilbud hos Dansk Stalking Center. Midlerne hertil er afsat i den pulje på 6,5 mio. kr., som er beskrevet under punkt 4.

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling vil desuden undersøge, hvordan der kan etableres et pilotforsøg om, hvordan en kommune i højere grad kan bidrage til, at udsatte for stalking hjælpes videre til en tryggere tilværelse f.eks. gennem forsøg med handleplaner.

Tiltag 6: Bedre viden om vold og stalking

Det er oplevelsen blandt udsatte for stalking, forfølgelse og chikane, at deres omgivers kendskab til problemet er for begrænset. Det kan derfor være svært for stalkingudsatte at finde forståelse for, at det kan være voldsomt indgribende og belastende for udsatte og dennes eventuelle familie og omgangskreds, mens situationen står på, og at det kan være belastende at leve med følgerne.

Derfor afvikles i 2017 en landsdækkende informationskampagne om vold i nære relationer og stalking mv. Kampagnen skal sætte fokus på, at stalking er psykisk vold, at det kan have store konsekvenser for den enkelte, at det er uacceptabelt, og at der er mulighed for at få hjælp.

Derudover vil Justitsministeriet i 2017 inddrage udsatte for stalking, forfølgelse og chikane i ministeriets årlige offerundersøgelse.

Tiltag 7: Rådgivende forum for stalking

Der skal etableres bedre rammer for indsamling og brug af viden om stalking, forfølgelse og chikane.

Derfor oprettes der et rådgivningsforum med deltagelse af Justitsministeriet, Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling og de centrale aktører på området.

Rådgivningsforummet skal danne ramme for udveksling af erfaringer vedrørende udvikling på området, ny viden og nye initiativer, og forummet vil bl.a. følge andre landes erfaringer på området og de teknologiske udviklinger. Navnlig vil forummet undersøge muligheden for at anvende etablere en forsøgsordning i forhold til GPS-fodlænker til dømte stalkere, eventuelt som et vilkår til en betinget straf. Det vurderes på nuværende tidspunkt, at der er behov for et større erfaringsgrundlag, før der kan tages endelig stilling til indførelse af et sådant initiativ.

Stop stalking

En styrket indsats mod stalking

Udgivet af
Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling
og Justitsministeriet